

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. An Filius Dei ad vnitatem sui personalem assumpserit sanguinem, & tres alios humores, & dentes & capillos & vngues & spiritus vitales & animales?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

de Aug. dicit ad Orōsum, exponens authoritatem induc-
tam. Cælestem dico Christū: quia non ex humano con-
ceptus est semine. Et hoc etiam modo Hilar. exponit in
Dial. 63. qu. 4. 10. 4. lib. de Trin.
10. de Trin.

Ad secundum dicendum, quod caro & sanguis non accipiuntur ibi pro substantia carnis, & sanguinis, sed pro corruptione carnis, & sanguinis. Quæ quidem in Christo non fuit quantum ad culpam: fuit tamen ad tempus quantum ad panam, ut opus nostræ redemptionis expleret.

Ad tertium dicendum, quod hoc ipsum ad maximam Dei gloriam pertinet, quod corpus infirmum & terrenum ad tantam sublimitatem proeexit. Unde in Ephes. synodo legitur verbū S. Theophili dicentis. Qualiter artificum optimi non in pretiosis tantum materiis arte ostendentes, in admiratione sunt, sed vilissimum lutum, & terram dissolutam plerumque assumentes, suæ discipline demonstrantes virtutem, multo magis laudantur: ita omnium optimus artifex Dei Verbum, non aliquam pretiosam materiam corporis cælestis apprehendens, ad nos aduenit, sed in luto magnitudinem suæ artis ostendit.

Sensus quæsti.

PROPONITUR hic, aduersus hæresim Valentini, ut patet in textu.

Forma Textus.

CONCLUSIO est: Corpus Christi non fuit corpus cæleste, sed carneum & terrenum. Probat-
tur primò eisdem medijs, quibus ostensum est nõ debuisse esse phantasticum; Primò, quia sicut veritas humanæ naturæ non saluaretur in Christo, si corpus eius esset phantasticum, ut posuit Manichæus, ita etiam non saluaretur, si poneretur cæleste, sicut posuit Valentinus; ergò. Assumpta conditionalis probatur; quia forma hominis est quædam res naturalis; ergò requirit determinatam materiam, scilicet carnes, & ossa; ergò sicut veritas humanæ naturæ, &c. Probat hęc secunda consequentia; quia determinata materia, scilicet carnes & ossa necessariò ponenda est in diffinitione hominis. Secundo probatur conclusio; quia hoc derogat veritati eorū, quæ Christus in corpore gessit, scilicet esurire, sitire, pati, & mori; ergò. Probat hęc antecedens; quia corpus cæleste est impassibile & incorruptibile; ergò si Filius Dei corpus cæleste assumpsisset, non verè esurisset, nec sitisset, nec passionem & mortem sustinisset. Tertio probatur conclusio; quia hoc derogaret veritati diuinæ; ergò. Probat hęc assumptum; quia Filius Dei se hominibus ostendit, quasi corpus carneum & terrenum habens; quæ demonstratio falsa fuisset, si corpus cæleste habuisset; ergò. Vltimò probatur conclusio authoritate libri de Ecclesiasticis dogmatibus, c. 2. ut patet in textu.

Expositio Textus.

SVAZES disp. 15. sect. 3. Vasquez disp. 36. cap. 1. & 2. & Aluarez in Expositione Textus referunt & confutant multos errores antiquorum hæreticorum huius & præcedentis articuli conclusionibus aduersos. Bellarminus autem tom. 1. lib. 3. de Christo, cap. 1. recenset omnes nostri temporis hæreticorum errores circa mysterium Incarnationis. Valentia puncto 2. disputat aduersus hæreticos corpori Christi ubiuitatem tribuentes. De qua latissime disputat Bellarminus loco not. à c. 11. vsq. ad 20. inclusiuè.

Quid ex dictis S. D. directè, quidve indire-

ctè sequatur, explicat optimè Suarez in Commentar.

Circa respons. ad primum argum. D. Thom. Vbi exponuntur illa Apostoli verba ex Epistol. 1. ad Cor. cap. 15. Primus homo de terra terrenus; secundus homo de celo cælestis, videnda est interpretatio Caiet. & expositiones, quas ex Patribus refert Suar. in alleg. sect. 3. versus fin. Vide etiam elegantem expositionem S. D. in Comment. loci prædicti.

CONTROVERSIA VNICA.

An Filius Dei ad vnitatem sui personalem assumpsit sanguinem, & tres alios humores, & dentes & capillos & vngues & spiritus vitales & animales?

DE SINGVLIS huius Controuer. partibus variæ sunt Doctorum opiniones. Prima sententia fuit Durandi in 4. dist. 10. quæst. 1. numer. 19. dicentis, sanguinem non fuisse immediatè ac verè vnitum hypostaticè Verbo, sed habuisse propriam substantiam & fuisse assumptum à Verbo tantum remotè, quatenus erat sanguis humanæ naturæ, quæ personaliter erat vnita Verbo: quam secuti sunt Franciscus de Maioribus in 4. dist. 43. & in sermone qui incipit: Memoriam fecit. Et Gabriel in Canonem, lect. 53. & supplementum Gabrielis in 4. dist. 44. q. 1. prope finem. Eandem opinionem quoad sanguinem à Christo separatum in triduo mortis tenuit Abulensis Paradoxo 2. cap. 4. & 43 & Ricardus in 3. dist. 2. a. 2. quæst. 1. ad 2. Docet tamen Abulensis, Filium Dei non solum sanguinem sed etiam pilos & vngues & alias minus principales partes assumpsisse.

Sententia Doctorum.

Secunda sententia est Caietani inf. quæst. 54. a. 2. dicentis duplicem in Christo, sicut etiam in cæteris hominibus sanguinem extitisse, alterum nutrimentalem, quem ait humorem fuisse sanguineum adhuc crudum, hoc est non redactum adhuc perfectè in sanguinem, qui pars est hominis: atque idè non esse partem hominis integralem: alterum perfectè decoctum & veram habentem sanguinis naturam: ac proinde pertinentem ut partem integram ad veritatem humanæ naturæ: & priorem quidem sanguinem negat vnitum fuisse personaliter Verbo Dei: posteriorem autem affirmat diuini Verbi personalitate fuisse terminatum: Eandem sententiam sequitur, & explicat Sylu. in suis questionibus post Auream Rosam, q. 31. Vbi sententiam hanc tribuit D. Tho. ut patet etiam ex eius quæst. sequenti, f. 32. Eandem etiam tuetur Aluar. disp. 28.

Tertia sententia fuit Capr. in 4. dist. 10. qu. 2. ad 4. contra 1. concl. Quam sequitur Sotus eadem dist. q. 1. a. 2. & dicitur etiam placuisse Victorix. Docet hæc opinio sanguinem non esse partem humanæ naturæ; & tamen assumptum fuisse à Filio Dei.

Quarta sententia est Meding super hoc a. qui sex propositionibus suam explicat opinionem. Prima propositio est: Sanguis in Christo Domino fuit vnitus Verbo hypostaticè; & contrarium asserere est magnus & intolerabilis error. Secunda propositio est: Licet sanguis non esset pars humanæ naturæ & haberet formam distinctam non cogimur dicere Filium Dei assumpsisse duas naturas. Tertia propositio: Licet concedatur quod sanguis fuit vnitus Verbo diuino, non compellimur idem dicere de cæteris humoribus.

ribus. *Quarta* propositio: Illa sententia quod sanguis est pars continua humani corporis, & informatur anima rationali, quantum ad esse vegetabile, mihi maximè probatur, & est valde consentanea fidei. *Quinta* propositio: asserere quod omnes quatuor humores sunt vniti Christo personaliter, est doctrinæ diuinæ Theologiæ maximè consonum. *Vltima* propositio: Capilli & vngues in Christo informabantur anima rationali, & erant vniti personaliter diuinitati, capillos tamen attonfos ab vnione sua personali dimisit. Eandem ferè sententiam sequitur Suarez, & addit probabile esse spiritus vitales & animales fuisse assumptos: substantias autem, quas arbitratur esse medias inter cibum & alimentum, & sanguinem, quæ vocantur ros & cambium, non fuisse assumptas, eo quod non sint de veritate humanæ naturæ nec per se requisitæ ad perfectam consistentiam eius & ad vitæ operationes.

Vltima sententia est Vasquezij, qui dicit quinque. *Primum* est: distinctionem illam Caietani nullum in philosophia & ratione firmum habere fundamentum, & falsam & absurdam esse sententiam Caietani, quatenus asserit aliquem sanguinem non fuisse vnitum hypostaticè. *Secundum* est: nec sanguinem nec reliquos humores sanguini permistos viuere. *Tertium* est: reliquos humores, sicut & sanguinem assumptos fuisse. *Quartum* spiritus vitales fuisse Verbo personaliter vnitos. *Vltimum* est: capillos & vngues non viuere, & tamen fuisse assumptos. Valentia conuenit in primo dicto, & addit sibi probabilius esse, sanguinem informari anima rationali.

CONTROVERSIAE PARTITIO.

PRIMA PARS CONTROVERSIAE.

Resolutio.
Nomen tam sanguinis, quàm sanguinis nutritivum esse multumplex, & non omnem sanguinem fuisse Verbo personaliter vnitum.

QUATVOR sunt huius Controu. partes. *Prima* est de sanguine. *Secunda* est de tribus alijs humoribus. *Tertia* est de dentibus, capillis & vnguibus. *Vltima* est de spiritibus vitalibus & animalibus: de quibus singulis breuiter, ac distinctè agendum est: Igitur

AD PRIMAE partis euidentiã considerandum est primò, nomen sanguinis æquiuocum esse ad sanguinem propriè dictum, qui vnus est ex quatuor humoribus & pars est actu corporis humani, ad eius integritatem & perfectionem pertinens, & ad sanguinem minus propriè dictum, qui scilicet nondum habet formam & speciem sanguinis, sed ad eam tendit per actionem caloris illum continuè transmütantis: & idè non est actu pars humanæ naturæ, sed est humor nutritivus non plenè decoctus, quem Caietanus infra *quest. 54. artic. 2.* sanguinem nutritivum appellat, per hoc distinguens eum à sanguine perfectè decocto, qui est de veritate humanæ naturæ, qui sanguis simpliciter nuncupatur. Et ex hac sequitur alia differentia, nimirum sanguinem propriè & absolutè dictum fuisse Verbo diuino personaliter vnitum: sanguinem autem minus propriè dictum non fuisse Verbo personaliter vnitum. Has differentias explicat latè Syluester in *Aurea Rosa, qu. 31.* affirmans sanguinem illum, qui terra mistus in ampulla vitrea sanctæ Mariæ Magdalenæ in Ecclesia sancti Maximini conseruatur, non esse sanguinem perfectè decoctum, sed sanguinem nutritivum: quod idem asserit de sanguine, qui Mantuæ à Longino,

vt fertur, delatus in Ecclesia sancti Andree custoditur. Esse autem in humano corpore sanguinem hunc nutritivum à Caietano & Syluestro nuncupatum probari potest primò: quia cibus virtute caloris naturalis alteratus mutatur in sanguinem: at sanguinis formam & speciem non habet, antequam recipiatur in epate secundum medicos, vel in corde secundum Arist. sed tamen in colore & alijs: accidentibus magnam habet cum sanguine affinitatem: ideo sanguis nutritivus à Caietano & alijs nuncupatur; quia scilicet humor nutritivus est in sanguinem proximè conuertendus, & est illi simillimus. Secundò quoniam vt tradunt Medici, in venis alij tres humores, scilicet pituita, cholera & melancholia, sanguini sunt admisti non quidem mixture perfectæ; sed per iuxta positionem, & virtute caloris quidam ex illis vertuntur in sanguinem, quod pituita in venis existenti certum est non raro contingere, vt docent artis medicæ professores: itaq; pituita cum in sanguinè transmütatur & eius nonnullam habet similitudinem, sed nondum formam & speciem est assecuta, sanguis improprie & cum addito scilicet nutritivus in sensu Caietani non incongruè potest appellari. Sed obseruanda est magna differentia inter sanguinem hunc nutritivum ex pituita genitum, & alium sanguinem nutritivum qui proximè ex alimento aut ex chile generatur in epate, aut in venis ducentibus ad epar, quas Medici meseraicas appellant, quoniam hic sicut non informabatur anima, ita nec vniebatur Verbo personaliter: ille verò quia informabatur anima, vt infra declarabitur, erat etiã Verbo personaliter vnitus. Sed obseruandum est secundum

D, Thom. in *4. dist. 44. quest. 1. artic. 2. quest. 4. & quodlib. 5. art. 5.* sanguinem omnem ex cibis generatum ac perfectè concoctum esse ac dici sanguinem nutritivum, quod etiam asserunt artis medicæ professores, & sanguinem qui quandoque fuit actu pars humani corporis, non secundum totam sui quantitatem ad veritatem humanæ naturæ pertinere: sed secundum eam tantum, quæ ad debitam corporis humani perfectionem est necessaria: Et idè Petro resurgente non resurget in eo tota quantitas sanguinis, quæ in toto vitæ decursu fuit in eo & successiue defluxit: esset enim immoderata & eius corpori minimè proportionata; sed ea tantum quæ ad debitam corporis perfectionem & quantitatem est necessaria. Quod idem dicendum est de Christo resurgente: ita tamen vt asseramus, sanguinem omnem in passione fustum pro generis humani redemptione ad eius corpus in resurrectione rediisse, vt probat S. D. in *allegato quodlibeto*, quod intelligendum est de sanguine propriè & vnioçè dicto, quod scilicet formam habet & speciem sanguinis: vt notat Sylu. in *alleg. qu. 31. & 32.* crudum enim nutritivum, quod nondum formam & speciem sanguinis est assecutum, nomine sanguinis apud D. Th. minimè comprehenditur: Nec tamen ineptè Cai. Sylu. & alij Thomistæ recentiores vocabulum sanguinis ad illud extendunt, propter similitudinem eius ad verum sanguinem superius explicatam.

Secundò notandum est ex D. Thom. in *4. dist. 44. qu. 1. a. 2. qu. 4. & Syluestro in dicta q. 31.* in statu mortalis vitæ triplicem sanguinem esse homini necessarium. *Primus* est qui veram & propriam habet formam sanguinis; & hic simpliciter appellatur sanguis. *Secundus* est, qui iam est in via transeundi de forma sanguinis in formam membri, puta carnis &c. Et hic potest in duplici sta-

tu con-

statu considerari primò, vt est in principio transmutationis & sic dicitur Ros. Secundò, vt est in progressu transmutationis & incipit dealbari & sic vocatur Cambium, quòd est quasi tertium genus sanguinis. In statu vò resurrectionis in quo cessat actio caloris resoluentis primus tantum sanguis est necessarius: & ideo in nullo resurgente erit ros, aut cambium: ac proinde si aliquid de huiusmodi sanguine ex Christi corpore in passione fuit effusum, non fuit ab eo reassumptum, sed dimissum, & à fidelibus veluti sanguis è terra collectum, & summa cum veneratione custoditum; quamuis veram sanguinis speciem non haberet, sed coloris tantum & aliorum accidentium similitudinem, sicut de sanguine nutrimentali iuxta sententiam Caiet. dictum est. Notandum est autem hic obiter lapsus

Suar lapsus.

Suar. *sect. 7.* dicentis, cibum priusquam in sanguinem conuertatur, in Rorem, & in Cambium conuerti, quod non solum aduersatur doctrinæ D. Thom. sed etiam communi & vulgatae sententiæ Medicorum. Hæc autem esse non solum veritati, sed etiam doctrinæ D. Th. consona defendit Sylu. in *dicta qu. 31. & 32.* quem lege, si placet: Vide etiam quæ de Christi sanguine scribit hic Med. & alij recentiores. Videnda sunt præterea quæ scribit Caietanus de natura sanguinis comparatione partium solidarum humani corporis *super hoc a. & 1. p. q. 119. a. 1. circa resp. ad 3. & inf. q. 44. a. 2.*

Arist.

Postremò sciendum est secundum Arist. lib. 3. de partibus animalium: Principium venarum omnium, & sanguinis esse cor: ac proinde totum illum humorem fluentem à venis meseraicis vsque ad cor habere quidem sanguinis similitudinem: non tamen esse verè, & vniuocè sanguinem, qui fit actu pars humanæ naturæ; & huius sanguinis pars potuit per vulnus lanceæ ex corpore Saluatoris exire, & in terram defluere, & à pijs viris, & mulieribus colligi, & in Ecclesia vsque ad hæc nostra tempora conseruari.

SECUNDA PARS *Controuersie. An Alij tres humores humani corporis à Verbo fuerint assumpti?*

Assumptos fuisse probatur ex D. Th. & Innoc. 3.

S. D. in *4. dist. 44. quæst. 1. artic. 2. quæst. 3.* in corpore docet sanguinem & alios tres humores, scilicet pituitam choleram & melancholiam habere formam determinatam, secundum quam continentur intra partes corporis; & tamen ordinari ad membra, quæ ex eis generantur: quod latius ibidem explicat in *solutione tertij argumenti.* Vbi etiam affirmat eos perfici, id est informari ab anima rationali. Verba D. Thomæ sunt: *Sicut elementa sunt in via generationis respectu corporum mixtorum; quia sunt eorum materia: non autem ita, quòd semper sint in transeundo in corpore misto: ita & humores se habent ad membra: & propter hoc, sicut elementa in partibus vniuersi habent formas determinatas; ratione quarum sunt in partibus vniuersi, sicut corpora mista, ita & humores sunt de perfectione corporis humani, sicut & alia partes, nec elementa habent ita perfectas formas, sicut mista: sicut autem partes omnes vniuersi perfectionem à Deo consequuntur, non æqualiter, sed secundum suum modum vnumquodq;: ita etiam humores aliquo modo perficiuntur ab anima rationali: non tamen eodem modo, sicut partes perfectiores.* Cum igitur humores ad perfectionem pertineant humani corporis & informentur ab anima; sequitur euidenter eos assumptos fuisse à Verbo Dei, qui perfectam & omnibus numeris absolutam humanitatem sibi in vnitatem personæ copulauit. Quæ veritas satis perspicue ab Innocentio III. in cap. in quadam de celebratione Mis-

farum videtur fuisse definita: sic enim post multa in ea decretali concludit: *Cum autem ad compositionem humani corporis quatuor elementa concurrant, videlicet Terra, aqua, aer, & ignis, & ad vegetationem eiusdem corporis quatuor humores consimiles illis, videlicet sanguis, cholera, pblegia, & melancholia, vt veritatem humani corporis expressius demonstraret, vnum ex illis, & vnum ex istis Ioannes expressit, &c.* Philosophus tamen pituitam & bilem quandoque vocat excrementa; tum quia non per se ordinantur ad corporis nutritionem, vt sanguis; tum etiam quia licet ex sui ratione sint partes humani corporis ad eius integritatem pertinentes; sæpè tamen vt excrementa redundant.

TERTIA PARS *Controuersie. An dentes, capilli, & vngues fuerint à Verbo assumpti?*

Capillos & vngues à Verbo assumptos fuisse docet Angelicus Doctor in *4. dist. 44. quæst. 1. firmantem artic. 2. quæst. 2. ad 3.* quoniam (inquit) capilli & vngues nutriuntur; ergo aliqua operatione participant; ergo necesse est vt ab anima perficiantur: & cum in homine sit vna tantum anima, scilicet anima rationalis: consequens est vt ab anima rationali perficiantur; non tamen vt operatione sensus participant, sicut nec ossa; quæ tamen constat esse de integritate indiuidui. Eadem itaque ratione dentes vniti fuere Verbo personaliter; quoniam & ipsi nutriuntur & crescunt, sicut ossa, capilli & vngues, & non minus sed multò magis quàm capilli & vngues ad humani corporis attinent perfectionem. Capillos autem, de quibus maior potest esse dubitatio, probat Suar. *sect. 7. disp. 15.* fuisse Verbo personaliter vnitos productis Sanctorum dictis, quibus Vasq. oppositam sententiam tenens, minimè satisfacit; sed à proposito diuertit, vt patet legenti eius verba, *cap. 7. disput. 36.*

Partem affirmantem esse veram probatur ex D. Tb.

Vasquezij sent. reijcit.

VLTIMA PARS *Controuersie. An spiritus vitales & animales fuerint à Verbo assumpti?*

Vtramque partem vt probabilem defendit Suar. in *allegata sect. 7.* sed veram esse partem affirmantem probatur; quia spiritus vitales & animales necessarij omninò sunt ad humani corporis conseruationem secundum eius naturalem statum & ad operationes vitæ: ac proinde pertinent ad veritatem & integritatem humanæ naturæ, sicut sanguis & alia prædicta: & ideo tales spiritus manebunt etiam in corpore glorioso.

Assumptos fuisse defenditur.

Sed ait Suar. non esse omninò eandem rationem; eò quòd humores substantiam habeant magis stabilem & constantem: atque adeò magis intrinsecè necessariam corpori humano: Spiritus autem ferè continuam habent transmutationem: & ideo magis videntur esse extra humanæ naturæ integritatem. Sed facile reijcitur dicendo partes humani corporis ad perfectam humanæ naturæ constitutionem ordinatas suapte natura diuersam dispositionem, naturam & essendi modum postulare; vt patet in ossibus, neruis, carnibus & humoribus: ex his enim quædam habent modum essendi firmum & stabilem, vt ossa, quibus proximè accedunt nerui; quædam autem ex parte consumuntur & reparantur, vt carnes: quædam autem minus stabilia sunt, vt humores ac præsertim sanguis, qui cum sit actu corporis pars, adhuc est in potentia ad alias stabiliores corporis partes; quid mirum ergò, si spiritus vitales & animales ad operationes vitales & animales per se primò directi magis variabilem ac instabilem habeant essendi

Suar. resp.

Conseruatio.

modum: stabilitas enim eorum naturæ & officio in hoc statu naturæ mortali minimè congruebat; post resurrectionem autem quia natura humana perfecta donabitur incorruptibilitate, spiritus cum sua locali mobilitate absq; vlla corruptione durabunt. Et quemadmodum sanguis fluxibilem in venis habens naturam perficitur, tanquam pars humani corporis ab anima rationali tanquam forma, ita spiritus vitales & animales, tametsi facilè mobilis ac transmutabilis sint naturæ, perficiuntur & informantur ab anima rationali, tanquam partes ad integritatem humani corporis pertinentes.

Edelaciones,
d. d. d. 2. &
probat.

PRIMA CONCL. Sanguis propriè & absolutè dictus, & alij tres humores, dentes, capilli, & vngues, & spiritus vitales & animales informantur ab anima. Probat: quoniam hæc omnia sunt de veritate & integritate humanæ naturæ; ergo informantur eadem forma substantiali, quæ est anima intellectiua. Antecedens patet ex dictis: Consequentia verò probatur: nam alioquin homo non esset vnum numero, sed per aggregationem multarum specierum, vel ad summum haberet ordinis vnitatem, sicut vniuersum; quæ non est vnitatis essentialis seu substantialis, sed accidentalis.

SECUNDA CONCLUSIO. Sanguis nutrimentalis, qui ex cibis proximè generatur & nondum est perfectè concoctus; atque idè nec propriè nec absolutè, sed cum addito sanguis est, sicut non informatur ab anima, ita nec assumptus fuit à Filio Dei ad vnitatem personæ. Probat: quoniam hic sanguis non pertinet ad veritatem aut integritatem humanæ naturæ; sed merum est illius nutrimentum.

TERTIA CONCLUSIO. Sanguis ex alimento generatus, & perfectè decoctus, quem S. D. nutrimentalem appellat, sicut informatur anima intellectiua, ita fuit à Verbo assumptus, & eis fuit semper vnus, etiam quando in triduo mortis fuit ab alijs partibus corporis separatus. Hanc conclusionem probat latè Syluester & alij recentiores supra nominati; & est dogma fidei certissimum.

QUARTA CONCL. Alij tres humores, scilicet pituita, bilis, & melancholia suere semper Christo personaliter vnii. Hæc patet ex dictis.

QUINTA CONCL. Sanguis nutrimentalis ex pituita, aut alio humore genitus; sed nondum veram sanguinis formam assecutus vniebatur Filio Dei personaliter. Probat: quia humor ille ex hoc, quod actu conuertitur in sanguinem, non desinit esse pars actu humanæ naturæ; sicut nec sanguis, cum actu conuertitur in carnes, desinit esse pars integralis actu humanæ naturæ.

SEXTA CONCL. Ros & Cambium in Christo vniebantur actu personæ Verbi. Probat: eodem medio quo præcedens. Et confirmatur; quia ros & cambium informantur anima intellectiua non minus, sed multò magis, quàm sanguis & alij quatuor humores, cum nobiliores habeant dispositiones: ergò.

SEPTIMA CONCLUSIO. Dentes, capilli, vngues & spiritus vitales in Christo existentes erant vnii Verbo personaliter. Hæc sequitur ex prima conclusione. Deinde probatur: quia hæc omnia pertinent saltem secundariò, ad integritatem & perfectionem humanæ naturæ: & idè dentes, capilli &c. qui nunc sunt in Christo, eandem cum illo retinent vnitatem.

Argum.
soluciones.
Obi. i. cõti.
concl.

CONTRA primam concl. argumentatur Vasq. probans sanguinem non viuere. Primò, quia S. Th. 1. p. q. vlt. a. 1. ad 3. ait, humidum radicale esse illud, in quo fundatur virtus speciei; quòd si subtrahatur restitui non potest; sed humidum nutrimentale esse id, quod nondum peruenit ad susci-

piendum perfectè naturam speciei: ergò. Resp. nullo lam esse consequentiam; quoniam humidum nutrimentale quale est sanguis, licet non perfectè participet naturam speciei; quia non est pars corporis solida, vt caro &c. participat tamen imperfectè naturam speciei & modo suæ naturæ conuenienti; quatenus sc. ita pars integralis est humani corporis, vt via sit ad partem eiusdem corporis perfectiorem, vt ibi notat Caietanus, qui sua declaratione prædictum diluit argumentum.

Secundò S. D. infr. quest. 31. art. 5. ad 1. inquit, idè Verbum sumpsisse humanitatem de sanguine Virginis, non de carne, aut de osse, ne minueret illius naturam; auferens id quod actu erat pars humanitatis ipsius; sed de sanguine, qui nondum erat pars: intelligit autem (inquit) partem animatam & viuentem vita totius. Resp. sanguinem illum nõ fuisse actu partem scilicet perfectam & solidam, sed imperfectam cum tendentia ad partem perfectiorem: & idè potuisse absque diminutione propriè & simpliciter dicta ex eo sanguine formari corpus Christi. Secundo dico, sanguinem illum fuisse quidem actu partem modo dicto, sed non pertinuisse ad necessariam integritatem & perfectionem virginæ corporis, sed ex diuina prouidentia media operatione naturæ ad hoc fuisse præparatum vt esset diuinæ conceptionis materia: si namque in cæteris humanis corporibus non est vsque adeo determinata sanguinis latitudo, vt salua corporis perfectione & sanitate non possit aliqua pars per venæ sectionem, aut alio aliquo modo subtrahi, multò magis existimandum est in SS. Incarnationis mysterio peragendo tantam in Virgine fuisse sanguinis quantitatem, quantam simul ad corpus B. Virginis perfectionem & ad fœtus miraculosè concepti formationem erat necessaria.

Tertio, Aristot. 3. de partibus animal. cap. 5. aperte docet sanguinem esse totius corporis materiam; sed hoc verum esse non posset, nisi sanguis esset in potentia, vt per nutritionem substantialiter transmutatus in quamlibet aliam partem viueret eadem anima; qua & reliquæ partes. Et 2. de partibus animalium, cap. 3. sic ait: Cum omnibus alimentis: omnibusq; accrementi conceptaculum aliquid habere necesse sit, venæq; quasi vasa sint sanguinis patet sanguinem esse animalibus sanguineis vltimum alimentum. Ad rationem autem vltimi alimentum pertinet, vt sit alterius naturæ ante conuersionem, hoc est, vt sit naturæ diuersæ à natura totius in quod conuertitur, vt testatur Arist. libr. 1. de Gen. & Cor. tex. 29. & 38. & libr. 2. de Anima, text. 45. demùm 3. de partibus animalium, cap. 5. docet sanguinem esse irriguum per venas, deriuariq; per illas in totum corpus, ob eandem causam, qua aqua ducitur per sulcos & riuulos in olera & plantas, nempe vt sit alimentum corpori, sicut aqua est oleribus & plantis: Addit præterea venas in poros desinere; & quia partii sunt & admodum contracti, non patere per illos viam sanguini: bene tamen humoris, qui dum per illos emittuntur, constipatur & in sudorem resoluitur: atq; ob eandem causam contingit, vt aliquando, nimium laxatis poris sanguis aliquis crudus effluat. Respond. sanguini duo conuenire: alterum est, vt sit actu pars corporis animalis: alterum est, vt sit in potentia ad alias partes, & ratione huius secundi dicitur esse totius corporis materia, quo ad partes eius perfectiores & solidas & dicitur vltimum eius alimentum, & dicitur esse irriguum per venas ad instar aquæ &c. sanguis

guis aut ille crudus, qui ex poris nonnunquam emittitur, videtur esse materia pituosa nondum perfecte in sanguinem conversa, quae cum sit subtilis, per poros egreditur. *Sed instat Vasc.* Quia nutritio est substantialis transmutatio, qua cor rumpitur forma alimenti, & acquiritur forma aliti; at si sanguis viueret, substantialiter transmutari non posset in alias partes eadem vita viuentes; ergo vel nutritio non esset transmutatio substantialis sed accidentalis, aut nutritio solum esset transmutatio cibi in sanguinem, quorum neutrum nullus haecenus Philosophus dixit. *Resp.* alimentum in corpore animalis plures status & essendi modos habere. Primus est ante perfectam concoctionem, id est antequam conuertatur in sanguinem & deriuetur ad venas. Secundus est, quem habet in venis in quibus iam est actu pars animalis & informatur ab anima secundum gradum vegetatiuum, & est proximum ceterarum partium solidarum alimentum. Tertius, quando ex sanguine transit in rorem & cambium. Vltimus est, quando fit gluten & mutatur in carnem, neruos, ossa &c. & dum ab vno flatu in alium transit, actum exercet nutriendi. Nec tamen quaelibet mutatio & actus nutriendi siue nutritio est substantialis transmutatio; sed prima tantum, qua scilicet a primo statu transit ad secundum. Aliae vero mutationes accidentariae sunt, quia cum alimentum iam sit animatum eadem anima, qua totum animal in esse constituitur, nulla secundum ordinem naturae fieri potest in eo mutatio, nisi secundum dispositiones & accidentia: quamuis dici posset mutatio sanguinis in carnem neruos &c. substantialis virtualiter, eo quod anima intellectiua virtutem plurimum habens formarum & animarum sanguinem informat secundum gradum vegetatiuum; carnes autem aut neruos secundum gradum sensitium, id est prout ad ipsa sequitur virtus sentiendi; atque ideo cum sanguis mutatur in carnem, dici potest ea mutatio substantialis virtualiter & per se; quamuis quasi per accidens, id est propter coincidentiam dictorum graduum in vnam & eandem formam substantialem, vt causam vtriusque sufficientem non sit formalis & actualis mutatio secundum formam substantialem. *Ad argu. utaque dico.* primam propositionem esse veram de alimento tantum secundum primam eius transmutationem, qua de primo statu transit in secundum; non autem secundum omnem eius transmutationem. Cum autem ait Aristot. sanguinem esse vltimum alimentum, nomine sanguinis intelligit etiam rorem & cambium: quae omnia dicuntur vltimum alimentum ad distinctionem alimenti in primo statu, in quo nondum habet formam aliti: in vltimo vero formam habet aliti; sed cum tendentia ad perfectiorem modum habendi; quia mutandum est in partes animalis solidiores & perfectiores.

Quarto principaliter sic arguit. Sanguis continuo motu exit a corpore humano in terram scissa vena; ergo eadem forma habet esse in corpore humano vsque ad terram: at nemo dicit sanguinem viuere, dum est in terra aut in vase, in quod defluit: ergo neque in corpore humano. *Resp.* sanguinem e vena continuo motu in terram aut in vas effluentem quamdiu continuitatem habet & calorem ac alias dispositiones vitae necessarias, absque dubio viuere; cessante vero continuatione vel dispositionibus vitam amittere, & aequiuoce tantum esse sanguinem. Et quemadmodum brachium aut crus in corpore marcessit aut arescit & vitam amittit reliquis alijs

A membris illi continuis, & ipso toto homine viuente, sic mirum non est sanguinem effluentem aut effluxum in ea parte vitam amittere, quae dispositiones amittit vitae necessarias, & in reliqua parte intra vel extra venas illi continua viuere; & quia dispositiones istas ferè statim amittit in egressu ob euascentes spiritus; ideo non cogimur admittere sanguinem in terra aut in vase receptum viuere, tametsi cum effluente continetur.

Quinto. Sanguis dum est in venis non nutritur, nec crescit more animalis, hoc est per omnem partem secundum proportionem; sed sicut aqua & quiuis liquor infusione alterius augetur; ergo non viuunt. Probatur consequentia; quia propria operatio viuientis est crescere per omnem partem secundum proportionem, quod idem (inquit) intelligendum est de alijs humoribus, qui sanguini admisti sunt in nutrimentum commune animalis, & de spiritibus etiam vitalibus & animalibus. *Resp. primo* falsum esse antecedens; nam sicut caro & ossa, &c. addito alimento in ipsam conuerso crescit in omnem partem, ita & sanguis addito primo alimento in ipsum conuerso crescit in omnem partem; quamuis ob fluidam sui naturam alium etiam ceteris fluidis communem habeat augmenti modum, a quo non facile discerni potest modus augmenti vitalis. *Secundo dico,* hoc augmentum vitale sanguini non deberi ob eam causam, quia est in via ad partes corporis solidiores & principaliores, quibus solis proprie conuenit tale augmentum. Quod idem dicendum est de alijs humoribus sanguini commixtis. De spiritibus autem vitalibus & animalibus neutra pars constare potest, & dici facile posset hoc augmentum eorum naturae non congruere, nec eis deberi.

Sexto: Contra eandem concl. argum. idem expositio probans vngues & capillos minime viuere: Quia non augentur more viuientium secundum proportionem ex omni parte quae est propria operatio viuientium, sine qua nullum viuens reperitur; sed tantum per additionem ex vna parte; ergo. Probat antecedens: quia si quis signet partem aliquam in vnguibus, aut etiam in pilis inter duo puncta, nunquam illa pars fit maior; ergo signum est accretionem harum partium non fieri secundum proportionem, sed per iuxta positionem. *Resp. primo* augmentum secundum proportionem ex omni parte proprium esse supposito viuenti secundum se totum, prout distinguitur ab alio supposito non viuente; non tamen necesse est vt hic modus augmenti conueniat cuilibet parti viuientis, sed vnicuique iuxta suam naturam. *Secundo dico* experimentum illud non esse omnino certum ac euidens; quia tam paruum fieri posset augmentum in ea parte, vt sensu difficillime aut nullo modo discerni posset: neque enim necesse est in qualibet parte eadem omnino proportionem augmenti seruari, sed iuxta cuiuslibet partis naturam & modum.

CONTRA secundam concl. praesertim quatenus implicat distinctionem sanguinis in nutrimentalem & in sanguinem qui est actu pars humanae naturae, argumentatur Suarez *Primo*; quia Scriptura, Concilia & Patres asserentes aut significantes Christi sanguinem fuisse Verbo personaliter vnitum indefinitè loquuntur: indefinita vero locutio aequiualeat vniuersali; ergo omnis sanguis qui fuit in corpore Christi quique ab illo pro nobis effusus est, fuit immediatè vnitus Verbo hypostaticè.

Replicat.

Sol.

Obi. 4.

Sol.

Obi. 5.

Sol.

Obi. 6.

Sol.

Cont. 2. cor. Ob. 1.

***

Resp.

Solut.

Resp. primò Scripturas, Concilia & Patres loqui de sanguine simpliciter & propriè dicto, qui est pars humanæ naturæ; non autem de sanguine nutrimentali qui non est absolutè & propriè sanguis, sed cum addito scilicet nutrimentalis; nec est pars humanæ naturæ sed merum eius nutrimentum. *Secundò dico* falsam esse secundam propositionem, scilicet indefinitam propositionem semper æquivalere vniuersali; alioquin è medio tollendæ esse regulæ logicæ. *Tertiò dico* cum Syluestro in *allegat a quest. 31.* prædictas auctoritates intelligendas esse de sanguine salubri, qui fuit effusus vt pretium nostræ redemptionis: hic verò fuit sanguis, qui erat actu pars humanæ naturæ: non autem de sanguine, qui salubriter quidem fuit effusus; non tamen propriè salubris; quia non fuit pretium nostræ redemptionis: hic autem fuit sanguis merè nutrimentalis, qui non erat actu pars humanæ naturæ: vt enim ait Syluester, omnis sanguis effusus à Christo fuit salubriter effusus; quia ad salutem contulit ex parte fundentis per modum meriti; non tamen omnis fuit salubris post effusionem per modum efficientiæ; sed solus ille qui erat pars humanæ naturæ, & cui Deitas erat vnita. *Sed hanc respòs.* impugnat Vasq. *capitulo vlt.* Quia sanguis Christi eatenus salutaris nobis fuit; quatenus cū merito fuit effusus; non quia secundum se vnitus esset hypostaticè; ergò nullum est discrimen inter sanguinem salubrem & sanguinem salubriter effusum. Antecedens probatur; quia nostra salus non alio modo ex sanguine Christi fuit, quàm per modum meriti; nam sanguis effusus ex latere post mortem Christi non fuit causa nostræ salutis; quia licet esset vnitus hypostaticè; non fuit effusus meritorie. *Respond.* falsum esse antecedens præcisè & propriè loquendo; quia sanguis Christi non solum per modum meriti media effusione, sicut alia Christi operationes fuit nobis salutaris; sed etiam, vt pretium redemptionis, & per modum sacrificij; ac instrumèti physicè mouentis & operantis, vt patet ex D. Th. *instr a q. 48.* eadem enim est ratio de humanitate & de quacunque eius parte personaliter vnita Verbo; cõstat autem humanitatem ex vnione ad Verbum in vnitate personæ prædictis modis nobis fuisse salutarem, vt ibidem ait S. D. Cum itaque sanguis nutrimentalis, qui nondum erat actu pars corporis Christi, non esset Verbo personaliter vnitus, non potuit his modis nobis esse salutaris: sed per modum meriti tantum in effusione.

Obiectio. 2.

Secundò arguit Suar. Quia si non totus sanguis, qui fuit in corpore Christi, fuit vnitus scilicet sanguis nutrimentalis; ergò neque totus sanguis qui fuit effusus, fuit vnitus: at consequens est valdè falsum; ergò. Probatur falsitas; tum quia totus sanguis effusus à Christo eiusdè valoris censetur in Scriptura & Patribus omnibus; tum etiam quia Clemens VI. definit quilibet guttam sanguinis effusi fuisse infiniti valoris propter vnionem. Confirmatur; nam ex vi verborum consecrationis calicis totus sanguis ponitur sub speciebus: sed vbicumque est sanguis Christi, vel aliqua pars eius, ibi est per concomitantiam totum suppositum Christi; ergò. *Resp.* negando falsitatem consequentis intellecti de toto sanguine, tam simpliciter dicto quàm nutrimentali. Ad probationes dico eas procedere de sanguine simpliciter & propriè dicto, qui est pars humanæ naturæ; non autem de sanguine merè nutrimentali qui non est actu pars humanæ naturæ; neque absolutè sanguis est, sed nu-

Solut.

trimentum tendens ad sanguinem & simile sanguini.

Tertiò arguit: Quia non est verisimile esse in sanguine substantialem varietatem; quãuis quo ad accidentalem perfectionem possit esse magis, vel minus purus; ergò. Antecedens probatur: quia illa substantialis distinctio nullo probabili signo colligi aut discerni potest; ergò. Probatur hoc assumptum; quia quo ad exteriora accidentia totus sanguis est eiusdè modi & rationis: totus etiam est in corpore cõtinuus: nullus est etiã vnus, ad quem vnus sanguis possit deferuire, cui non videatur vtilis etiam alius; ergò. Probatur hæc pars: quia sanguis nutrimentalis & nutritio-
B ni & actionibus animalis vitæ deseruit, & eo melius quo purior est. *Resp.* hoc argumento probari dictam sanguinis distinctionem nõ esse in sanguine, qui est in venis qui est pars actu humanæ naturæ, & nuncupatur à D. Th. nutrimentalis, quia est vltimum nutrimentum humanæ naturæ: non autem probat sanguinem generaliter & analogicè sumptum non posse dicto modo distingui; ita vt sanguis nutrimentalis sit, qui non est perfectè concoctus; nec habet verè naturam sanguinis; nec adhuc ex epate transiit ad venas. Et per hæc soluitur aliud eiusdè exponentoris argumentum.

C *CONTRA tertiam conclusionem* sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Syluester, Medina, Suarez, Valentia, Vasq. & Alvarez *locis supr a notatis.*

CONTRA quartam concl. sunt arg. quæ referunt & soluunt auctores prædicti.

CONTRA sextam concl. arg. Suar. Quoniam hæc substantiæ non sunt de veritate humanæ naturæ, nec per se requisitæ ad perfectam consistentiã eius & vitæ operationes; ergò. *Resp.* falsum esse antecedens: nam cum Ros & Cambium sint ex perfectioribus ac solidioribus partibus, quàm sanguis & alij tres humores ad integritatem humanæ naturæ secundum eius esse corruptibile pertinebunt, non minus quam sanguis & alij tres humores.

D *CONTRA septimam concl.* arg. Vasq. Capilli & vngues non viuunt, neque ad veritatem naturæ sed ad ornatum solum pertinent; ergò non fuerunt vniti hypostaticè Deo. *Resp.* falsum esse antec. vt patet ex dictis.

Contra eandem concl. est hoc argum. Capilli & vngues facillimè transmutantur per resolutionem & abscissionem & augmentum; igitur serè continua erat harum partium assumptio & dimissio: ac proinde successu temporis non modica facta fuit assumptæ & dimissæ materiæ mutatio. Quod videtur absurdum & Damasceni illi dicto, veluti axioma commune recepto contrarium: Quod Deus semel assumpsit, nunquam dimisit. *Resp.* nullam hic esse absurditatem sed

E ita accidisse necessariò dicendum est; non solum in vnguibus & capillis, sed etiam in sanguine & in continua resolutione & nutritione cæterarum partium: Dictum autem illud Damasceni intelligendum est de partibus illis, quæ per se primò fuerunt assumptæ, scilicet de anima & corpore: at partes illæ corporis materiales, quæ continuo resoluuntur & crescunt, assumi de nouo ac dimitti potuerunt; quo ad illam præsertim materiam quæ ad veritatem & perfectionem corporis resurgentis erant necessaria.

AR-